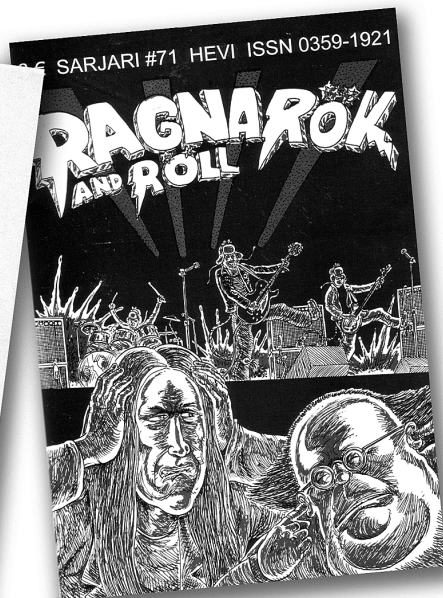

Sarjakuvan kuplintaa Tampereella vuodesta 1979 lähtien

Sarjareita on ilmestynyt tähän mennessä 71. Ylhäällä Seppo Parviaisen suunnittelema yhdistyksen ensimmäinen logo vuodelta 1980 ja alempana Reima Mäkisen piirtämä tunnuskuva vuodelta 2001.

Reima Mäkinen

Vuosi 1979 oli suomalaisen sarjakuvan heräämisen aikaa. Tarmo Koiviston jälkeen Veli-Pekka Alare sai Puupäähätun. Palkinnon uutisarvo ei ollut yhtä suuri kuin nykyään, mutta tärkeää oli että sen sai jo toinen nuorehko ja aktiivinen tekijä. Mitä Missä Milloin -vuosikirja julkaisi pitkästä ajasta artikkelin sarjakuvista ja alan tukemisesta keskusteltiin jopa eduskunnassa (Zyskoviczin lakialoite). Seinäjoella harrastus jalostui loppuvuodesta Kannus lehdiksi.

Kevättalvella julkaisimme ystäväni Petri Tuomolan kanssa ensimmäisen omakustannelehtemme. Suurin taidemaalari innoittajamme oli Teräsmies. Hämeenkadulla, kauppahallia vastapäätä sijaitseva Tamkopia, jossa Explosion Comics 1 monistettiin.

Tampereen sarjakuvaseuran synnysä oli kaiketi oleellista sekin, että kaupungin punkkaripiireissä pyöri muuan Esa Hokkanen. Hän oli koulumme rinnakkaisluokalla. Hokkanen esitteli Sarjainfo-lehden ja hänen houkuttelemanaan päädyimme Peten kanssa YO-Talolle. Huhtikuun 22. päivänä Heikki Jokinen oli järjestänyt sinne Pohjola-Nordenin Pirkanmaan nuorisopiiri ry:n nimissä tilaisuuden, jossa Juhani Tolvanen esitelmöi aiheesta Uusi sarjakuva Pohjoismaissa ja Suomessa. Paikalla

käydyin sananvaihdon kautta syntyivät ensimmäiset kontaktimme alan piireihin. Keräsimme, huimme ja piirsimme sarjakuvia innokkaasti, ja nyt meistä tuli valveutuneita harrastajia! Yhteydet Helsinkiin ja Seinäjoelle johtivat vuoden lopulla päätökseen perustaa oma seura. Kattojärjestö halusi edistää aatteen leviämistä. Helsingissä kaavailtiin paikallisseuroja joka läänin ja meille luvattiin apua. Piirtäjinä meitä kiinnosti lähinnä kaupungilta mahdollisesti saatava apuraha lehden tekoon. Sarjakuvaseura luovutti jäsenrekisteristään aktiivisiksi tiedettyjen jäsenten osoitetiedot. Niihin lähtisi kutsu perustamista harkitsevaan kokoukseen.

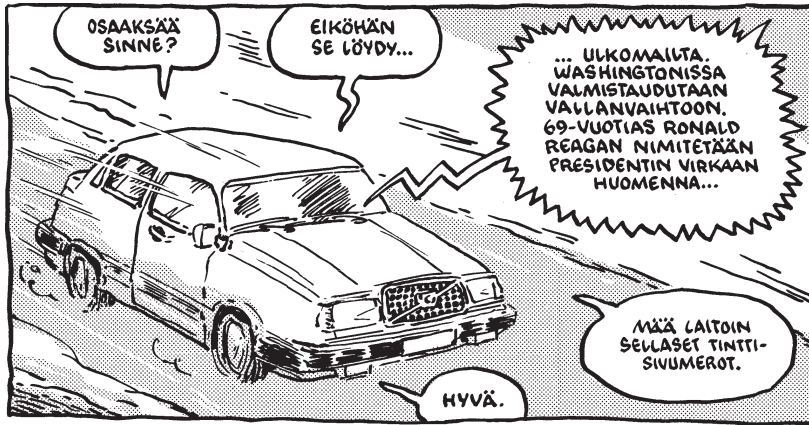
Lähtölaukaus

Seinäjoen ja Oulun malliin päätimme alkaa etsiä alan harrastajia pystyttämällä kaupunkiin sarjakuvanäyttely. Rampasimme kaupungin Nuorisotoimistossa ja toimintamalli selkiytyi hiljakseen. Kaupunginkirjaston puiston lehtilukusalista löytyi aika (22.2.- 2.3. 1980) ja paikka näyttelylle. Ripustuksen runkona käytimme Sarjakuvaseuran omistamia, kipsilevyihin liimattuja ruutusuurennoksia. Oululaiset postittivat ne omasta näyttelystään suoraan kirjastolle. Meidän piti vain valita mieleisemme otos (Fogelbergiä, Alhoa, Tanttua ym.) sekä kan-

taa taulut lehtilukusalin kellarista katu-tasoon. Lisäksi lainasimme originaaleja tunnetuilta tekijöiltä. Pääpaino oli paikallisuudessa. Virallisesti näyttely järjestäjäksi ilmoitettiin Suomen Sarjakuvaseura ry. Kulmakuntaa edustivat ainakin Heikki Prepula, Jyväskylä ja Rike sekä Veli-Pekka Alare. Muutama muu tekijä postitti meille ystävällisesti töitään.

Tiedotuksessa auttoi pääkirjaston kirjastonhoitaja Jouko Hanhinen. Yritimme saada jo näyttelyjärjestelyihin apua, mutta käytännössä teimme miltei kaiken, mainoksesta ripustamiseen, kaksin Peten kanssa. Tieto näyttelystä ja suunnitteilla olevasta seurasta lähti lehdille ja muistaakseni joko Aamulehti tai Tamperelainen huomioi sen. Sarjainfo 26 ehti täpärästi julkaista kutsun perustavaan kokoukseen uutukaisella Paikalliset -palstallaan. Näyttelyn ohessa jaettiin kokouskutsuja ja veimme mainoksia myös kaupungin divareihin. Tampereen antikvariaatti-skene oli tuolloin alamaissa. Kauppiat miettivät lähinnä tarjotako pornoa VHS- vai Beta-nauhoilla? Suomessa ilmestyi liki 40 sarjakuvalehtinimikettä, mutta Non Stopin lopetettua laatusarjakuvaa saattoi lukea ainoastaan harvoista albumeista. Sarjakuvien myyntiä hallitsivat taskarit, korkkarit ja willerit. Toisaalta, suomalaisen sarjakuvan nousukausi alkoi pikku hiljaa näkyä Tampereellakin - jos osasi etsiä. Kesän -80 ai-

Reima Mäkinen

Kimmo Leino ja kirjoittaja vievät Sarjaria painoon tammikuun kolmannella viikolla 1981. Reima Mäkinen albumista Ruskaa Pakkasella (2003).

kana Pakkasika ilmestyi lehtipisteisiin ja Kutilan Ynjevi -strippejä julkaistiin Aamulehdessä. Kotimaisia albumeita ilmestyi vuoden mittaan peräti 6 kpl!

Perustamista harkitseva kokous

Harkitseva- ja perustava kokous pidettiin molemmat Tampereen kaupungilta käyttöön saadussa tilassa. Se sijaitsi Kuninkaankatu 39:ssä. Seura oli toki tarkoitus perustaa 15. maaliskuuta, mutta

käytännössä aika kului tutustumiseen ja perustamisedellytysten tutkimiseen. Olimme vierailleet Peten kanssa ahkerasti uusien tuttaviemme luona yrittäen haalia tulijoita kokoukseen. Ehdimme tavata etukäteen mm. Mertsu Toivosen. Hän toimitti opiskelija-asunnossaan Domuksella Sarjakuvia! -lehteä. Joulukuussa olimme käyneet haastattelemassa Timo Mikamaa, joka kuului maamme harvoihin sarjakuvamattilaisiin. Tutustuin Mikamaan onnekkaan sattuman

ansiosta, sillä arkkitehtinä hän oli tehnyt lujuuslaskelmat perheemme rakenteilla olevaan omakotitaloon. Mikaman haastattelu julkaistiin Explosion Comicsin toisessa numerossa. Se ilmestyi tammikuussa 1980. Toivosen innoittamana painatimme lehden Domus-Offsetissa.

Ensimmäisessä kokouksessa oli parisenkymmentä osanottajaa. Suureksi harmiksemme olimme sotkeneet tilavarauksen ja kokouksen alun ajankohdat. Muutama paikalle saapunut harrastaja ehti kääntyä ovelta ennen kuin pääsimme sisään. Osallistujat olivat enimmäkseen keräilijöitä. Hiljaisia miehiä. Läheskään kaikki piirtäjät eivät suureksi hämmästyseksemme kiinnostuneet seuratoiminnasta. Muutamaa viikkoa aiemmin olin rohkaistunut soittamaan Alarelle, mutta hän valitteli kiirettä ja raskasta työtaakkaa.

Ehkä minulla oli suurempi hinku seuran perustamiseen kuin Petellä, muuten hän tuskin olisi saanut minua suostuteltua kokouksen puheenjohtajaksi. Pari viikkoa aiemmin olin täyttänyt 17, mutta olin silti arka ja ujo. Minua pelotti kuinka hallitsisin tilanteen, kun jännityksen vuoksi kykenin vain vaivoin hallitsemaan omaa suolentoimintaani. Aluksi keitimme kahvit kokouksen osallistujille.

Jokinen oli mukana näyttämässä diakuvia ja kertomassa sarjakuvaseuratoiminnan mahdollisuuksista. Tutkimme Suomen Sarjakuvaseuran sääntöjä ja mietimme niiden muokkaamista omaan käyttöömmekokouksemme sopiviksi. Kun oli todettu tarve tamperelaisten yhdistymiselle, ongelmaksi muodostui puheenjohtajan puute. Yhdistyslain mukaan vastuullisiin tehtäviin kelpaavat vain täysi-ikäiset. Perustamista harkitseva kokous valitsi asiaa edistämään ”toimintaryhmän”. Siihen kuului minun ja Peten lisäksi ainakin Hanhinen, jota huonolla menestyksellä yritin taivutella puheenjohtajaksi.

Kun äänessä olemisen piina päättyi, ehdimme Peten kanssa vielä loppuillaksi VPK:n diskoon katselemaan tyttöjä.

Perustava kokous

Maaliskuun viimeisellä viikolla varattiin uusi kokousaika. Kirjoitin koneella puhtaaksi uuden yhteisesti muotoillun kokouskutsun, ja piirsin siihen kuvankin. Kutsu postitettiin taas Hämeen läänissä asuville sarjakuvien harrastajille.

Tampereen sarjakuvaseura perustettiin lauantaina 19.4.1980. Kokouksessa oli nyt 18 henkeä, mutta tulevan hallituksen kokoonpanoa piti edelleen miettiä. Sarjakuvaharrastajat olivat 1970-luvulla yksinäisiä susia, kohtaamisia sattui vain harvoin. Paikalle olivat tulleet esi-

Kuva: Reima Mäkinen

Sarjakuvanäyttely kirjaston lehtilukusalissa vuonna 1980.

merkiksi Hokkanen ja luokkatoverini Vesa Lahtinen, sekä Laitisen Jouni, perhetuttu jolla oli edustava kokoelma 1960-luvun Teräsmiehiä ja Batmaneita. Moni osanottaja valitteli esittäytymisen yhteydessä pitkää kokousmatkaa. Pekka A. Manninen tuli Kangasalan Ruutanasta ja Ari Kutila Toijalasta.

Mertsu Toivosen johdolla kokous sai valittua hallituksen. Siihen kuuluivat minun ja Peten lisäksi Toivonen, Kutila, Seppo Parviainen ja Kimmo Leino. Hahnen kieltäytyi hallituspaikasta mutta suostui Seppo Nurmen kanssa tilitarkastajaksi. Kimmosta tehtiin puheenjohtaja. Jäsenmaksuksi päätettiin 10 markkaa.

Toiminta käynnistyy

Hallitus järjestäytyi jo viikon kuluttua pitäen useita kokouksia kevään kesän ja syksyn aikana. Seuraava yleiskokous järjestettiin 10.5. Sinne saapui 20 henkeä ja siitä tuli yhdistyksen historian suurin yleisömenestys.

Hallituksella oli aluksi huomattavia vaikeuksia kokoontumistilan löytämisessä eikä yhdistyksen rekisteröintikään onnistunut ensi yrittämällä. Kaupunki hylkäsi toiminta-avustusanomuksemme ja ensimmäisen Sarjarin painatus järjestettiin niin, että hallituksen jäsenet lainasivat kukin seuralle 200mk. Keväällä ja kesällä teimme ja postitimme jäsentiedotteet. Jäseniä, jotka saivat automaattisesti lehden, oli 34 kappaletta.

Syksystä 1980 lähtien pidettiin kokouksia joka toinen viikko Sorin talolla. Yleensä niihin osallistui lähinnä hallituksen jäseniä. Syksyn mittaan Suomen Sarjakuvaseura alkoi yhä pontevammin kaivata lainassa olleita näyttelyplanssejaan. Kirjastolta kookas vaneriboksi oli matkannut Ranta-Kaarilaan Peten huoneeseen. ”Laatikon kikkuttaminen matkahuoltoon oli silloin lähes ylivoimaista minulle”, Pete muisteli myöhemmin. Näytteille saatuja originaaleja palautelimme yksittäin kevään aikana. Osa niistä lähti postitse, mutta yritimme viedä suurikokoiset piirustukset henkilökohtaisesti suoraan taiteilijoille. Haluaisinkin nyt esittää anteeksipyyntöni Heikki Prepulalle, jonka mustavalkoinen Kossi Kenguru -originaali taisi kärsiä siinä mylläkässä kohtuuttomia vaurioita.

Sarjari yms

Uusien ideoiden valossa kaikki vaikutti lupaavalta. Kokouksissa kaavailtiin jäsenhankintakampanjaa ja filmi-iltoja. Oli tarkoitus aloittaa jäsenille sarjakuvien

Kuva: Reima Mäkinen

Sarjarin päätoimittaja Pekka Manninen ja Ruutana-hattu.

lainauspalvelu, jota varten laadittiin yhteiset säännöt. Halusimme suuntautua ulospäin. Suunnittelimme sarjakuvan nykytilaa esittelevää lehdistötiedotetta sekä kirjastolle toimitettavaa adressia sarjakuvaa käsittelevän kirjallisuuden hankkimiseksi. Haaveena oli yhteistyö museoiden kanssa sarjakuvanäyttelyiden järjestämiseksi. Muutama idea toteutui. Toimistotarvikeliikkeestä neuvoteltiin alennus jäsenille. Ammatti_piirtäjät Mikama, Alare ja Pentti Lehto kävivät kokouksissa kertomassa työstään..

Vaikka vuosien varrella on järjestetty kourallinen näyttelyitä, sarjakuvakursseja ja joitakin pieniä juhlia, on oman lehden tekeminen ollut koko seuran historian ajan sen tärkein toimintamuoto.

Lehteä suunnittelemaan perustettiin toimituskunta. Siihen kuuluivat lisäksi, Leino, Manninen, Parviainen, Tuomola, Kutila sekä Jari Pirhonen. Kutila valittiin kesällä Sarjarin päätoimittajaksi. Pestiin kuului pääkirjoituksen laatiminen ja pääkirjoitussivun piirtäminen. Sarjojen valinta tehtiin kokouksissa ja sopimalla montako sivua kukin piirtäisi.

Ideana oli tarjota julkaisukanava nuorille piirtäjille eikä kerjätä materiaalia jo

kannuksensa hankkineilta tekijöiltä. Kunnanhimoinen ajatus oli epäkaupallisuudessaan lähes kohtalokas. Ammattilaisia ja piirtäjäesittelyitä tarjoavat muut seuralahdet napsivat parempia kritiikkejä. Ne antoivat lukijoille enemmän kuin piirtäjä-näkökulmasta toimitettu Sarjari. Lehti ei ole päässyt eroon underground-imagostaan vaikka sen taso on vuosien varrella kohonnut huomasti. Tuskin se on salonkikelpoiseksi ikinä pyrkinytkään. Sarjarin ensimmäisistä piirtäjistä minä, Manninen ja Jukka Murtosaari avustimme yhtä aikaa kuitenkin myös mm. kaupallista Pahkasikaa. Kutila oli satiirisen Sakkaväki -lehden hovigraafikko. Kaikilla oli työn alla jonkin sortin strippisarjakuvia. Monet tekivät omaa lehteä.

Levällään kuin Jokisen eväät

Alkuinnostus lopahti. Kutila oli virallisesti Sarjarin päätoimittaja neljän numeron verran. Käytännössä hän jaksoi panostaa vain kolmeen ensimmäiseen. Kevään 1981 vuosikokoukseen tuli viisi ihmistä ja tilit olivat sekaisin. Rahapulakin vaivasi. Minut valittiin puheenjohtajaksi

ja Manninen sihteeri. Vuoden kuluttua osat vaihtuivat ja vakiintuivat. Sarjarin viidennestä numerosta alkoi Mannisen edelleen jatkuva päätoimittajuus.

Jukka Junttilan Hiljainen kulttuuriyhdistys julkaisi useita sarjakuvalbumia. Yhdistys oli aktiivisin 80-luvun puolivälin jälkeen. Samoihin aikoihin Suuren Kurpitsan toimitus siirtyi Tampereelle ja kaupungissa tehtiin monia omakustannesarjakuvalehtiä. Markku Paretskoi ja Pauli Heikkilä toimittivat Pahkasikaa, Tapiiria ja Potsia, jotka maksoivat avustajilleen pientä korvausta. Egmontin (ja sen edeltäjien), Soundin ja Ylioppilaslehti Aviisin vaikutus näkyy myös.

Sarjakuva-alan toimijoiden kenttä pysyi Tampereella monestakin syystä melko hajanaisena aina 1990-luvun lopulle asti. Vuosituhannen vaihteeseen ajoittunut muutosta kuvaa myös painopisteen siirtyminen sarjakuvien harrastamisesta ammattilaistumiseen.

Tampereen sarjakuvatapaamiset käynnistyivät kevättalvella vuonna 2000. Innoittajana oli Helsingissä koeteltu idea ja käytännön moottoreina Tommi Musturi ja Mikko Jylhä. Mansessa tavaataan nyt kerran kuukaudessa. Lataamotapaamiset alkoivat Kauppakadun Artturissa mistä siirryttiin Kaksiin kasvoihin. Viimeaikoina on kokoonnuttu usein myös Jykä Paavolan avaamaan Huurupiilo Pubiin. Lukuisista paikanvaihdoksista ja erikoiskekereistä on pysytty perillä seuraamalla Lataamo-sähköpostilistaa.

Lataamo ja netti ovat lisänneet tamperelaisten ajatustenvaihtoa. Kun Antti Grönlund paluumuutti kesällä 2006 kaupunkiin, hän alkoi puuhata Tampereelle omaa sarjakuvafestivaalia. Ensimmäisen Tampere Kuplii tapahtuman virallinen järjestäjä oli Tampereen sarjakuvaseura, mutta myös Anime- ja mangayhdistys Hidoin panos näkyi. Keväällä 2007 Tampere Kupliin järjestäjäksi perustettiin uusi yhdistys, joka vastaa kuplimisesta vuonna 2008. Seuraava tapahtuma on luvassa huhtikuun alussa.

Lisätiedot ja lähteet:

Tampereen Sarjakuvaseuran jäsentiedotteet Sarjainfot 25-27
Zip#3, Artikkelit Alaresta
Kalervo Pulkkinen (toim.) Ruutujen aika - Rutor i tiden
Reima Mäkinen, Ruskaa Pakkasella (sarjakuvava)
Banaaniposti 1/2005
<http://sarjari.comics.fi>
<http://groups.yahoo.com/group/lataamo/>
www.tamperekuplii.fi

Turun Sarjakuvakerho palaa!

Vesa Saarinen

Turun Sarjakuvakerho r.y:n pj

Turun sarjakuvakerho r.y. on touko-kuussa 1973 perustettu, yhdistysrekisteriin tammikuussa 1975 liittynyt yhdistys, jonka tarkoitus on "edistää sarjakuvan ja sitä lähellä olevien kulttuuripiirteiden harrastusta, luomista ja tutkimista Turussa ja sen lähiympäristössä."

Kerho on Suomen vanhin paikallinen sarjakuvayhdistys - sen toiminta alkoi varsinaisesti vuonna 1974 järjestetyllä Tarzan-seminaarilla. Vuosien varrella yhdistys on mm. julkaissut sarjakuvia, järjestänyt tapahtumia ja harmitellut "turkulaisten antikvariaattien luhua osto- ja myyntikäyttäytymistä sekä sikolättimäistä siisteyttä".

Vuosien varrella yhdistys julkaisi mm. Pehmeä pyramidi -antologian ja lukuisia Kyttyrä-lehtiä vuoteen 1993 asti. Yhdistys järjesti myös Pehmeä pyramidi -festivaalin vuosina 1990-1993. Festivaalien teemoina eri vuosina olivat mm. Tenavat, scifi, rock, Pyhä sota pilakuvissa, seksisarjakuvat ja Mustanaamio. Vieraisilla kävivät ainakin Benoit Sokal, Albert Pepermans ja tallinnalainen animaattori Riho Unt.

1990-luvun puolivälin jälkeen Turun sarjakuvakerho oli vuosia horros-

tilassa, mutta syksyllä 2006 toimintansa jälleen elvyttänyt kerho elää, toimii ja voi hyvin. Nopeasti virkistynyt toimintamme on suorastaan kiihtymään päin. Tässä hieman tietoa tulevasta syksystä ja talvesta:

1) Sarjakuvatapaamiset jatkuvat. Turun Sarjakuvakerhon väki kokoontuu parittomien viikkojen torstaisin (28.8., 11.9., 25.9. jne) ravintola Cosmic Comic Cafessa klo 16.59 alkaen.

Tapaamisissa puhutaan sarjakuvaa, tehdään sarjakuvaa, juorutaan, nautiskellaan juomia jne. Ja kerrotaan kuumimmat sarjakuva-aiheiset uutiset!

2) Sarjakuvakerhon nettisivut ja postituslista ovat vähän uudistumassa. Nettisivut löytyvät osoitteesta:

www.turunsarjakuvakerho.net/

sarjakuva@utu.fi -sähköpostilistaa ei käytetä muuhun kuin tiedottamiseen pari kertaa vuodessa. Sarjakuvakerhon oma sähköpostilista on parempi tiedotus- ja uutiskanava. Sinne liittyminen onnistuu osoitteesta:

http://turunsarjakuvakerho.net/mailman/listinfo/supersankaat_turunsarjakuvakerho.net

3) Syksyn toiminnasta pysyt parhaiten kärryllä seuraamalla nettisivujamme ja spostilistaamme. Luvassa on ainakin rientoa Helsingin Sarjakuvafestivaaleilla, Turun Kansainvälisillä Kirjamessuilla - ja omassa Necrocomicon-sarjakuvapäivässämme marraskuussa.

4) Sarjakuvakauppa nimeltä Underground Ullakko on myös avattu Turussa, sitä pyörittää Sarjakuvakerhon väki. Kauppa sijaitsee osoitteessa Linnankatu 7 (Blue Cow -levykaupan yläkerta). Myynnissä on oma ja pienkustannesarjakuvaa sekä hieman meluisaa musiikkia.

Tervetuloa mukaan toimintaan, kyllä se siitä!